

Майніна М.С.

аспірант кафедри політичних наук

*Київського національного університету імені Тараса
Шевченка*

МАЙБУТНЄ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: РОЗКОЛ ЧИ НОВИЙ ФОРМАТ СПІВПРАЦІ

Трансформація Європейського Союзу безперервно триває впродовж його існування. Так, Європейська спільнота вугілля та сталі, створена в 1951 році, поступово перетворилася на Європейський Союз в його сьогоdnішньому форматі. Євросоюз неодноразово показав свою дієвість, ставши надійною опорою для деяких держав-членів. Водночас, із розширенням ЄС на Схід, усе частіше лунає теза про необхідність перегляду формату співпраці в Європі. Якщо на початку створення ЄС держави були готові поступитися частиною суверенітету, об'єднавшись на користь спільного блага, то зараз вони масово виступають проти надмірного втручання у внутрішню політику. Членам об'єднання необхідно знайти спільні точки дотику, допоки проблеми у сфері міграції, безпеки, економічної політики та територіальна дезінтеграція не стали справжнім вироком для Євросоюзу.

Держави, які є членами Євросоюзу, мали б забезпечувати громадян найвищими соціальними стандартами, мати стабільну економіку, поважати права людей та гарантувати безпеку. Світова економічна криза 2007-2008 р. внесла корективи в роботу Євросоюзу. ЄС відчув на собі усі недоліки єврозони. Показовим є те, що ряд європейських держав зі стабільною економікою постраждали від кризи навіть більше, ніж держави, що розвиваються. Вчені пояснюють це «глибокою інтеграцією європейських країн у сферу торгівлі, інвестицій і ринку праці із Західною Європою, яку охопила криза навіть більш глибока, ніж у США та високою вразливістю економіки країн Європи до

зовнішніх загроз через макроекономічні диспропорції, до яких призвела необачна економічна політика східноєвропейських урядів у роки економічного буму» [3, с. 63]. Причиною також є і суттєвий соціально-економічний розрив між державами-членами. За таких умов цілком логічним є прагнення держав зі стабільною економікою відмежуватися від тих, які потребують фінансової підтримки. Спільна фінансова політика створила прецедент, коли розвинуті держави, такі як Британія, Німеччина, Швеція, постраждали від кризи не скільки від власної неспроможності перезапустити економіку, скільки від затягування їх у боргову яму державами зі слабкою економікою. Найтяжче Євросоюз переживав економічну кризу в Греції, яка стала причиною обговорення виключення держави (можливо й тимчасового) з ЄС.

У 2014 році Європа постала перед новими викликами, спричиненими масовою міграцією зі Сходу та посиленням терористичної загрози з боку ІДІЛ. Керуючись правилами гуманності та співчуття Європа відкрила двері біженцям, які тікали від війни, репресій та переслідувань. Однак, досить швидко європейці зрозуміли свою недалекоглядність: додаткові навантаження на держбюджети для утримання біженців, погіршення соціальних стандартів та витрати на безпеку значно послабили держави. Затверджена Єврокомісією система квот по розподілу мігрантів не спрацювала, адже деякі з держав не зважаючи на санкції продовжують відмежовуватися від прийняття біженців.

Найбільший тягар ліг на середземноморські держави, де зосередився основний потік мігрантів. Як наслідок, міграційна політика ЄС зайшла в глухий кут: одні держави потопають від мігрантів, а інші - через санкції, накладені через невиконання постанов, обов'язкових для всіх членів ЄС.

Криза єврозони, неефективна міграційна політика, погіршення безпекової ситуації призвели до зростання популярності євроскептиків. Вирішення вищезазначених

проблемних питань стали основою політичних програм багатьох партій. Зрештою, саме зростання євроскептичних настроїв - одна з причин запуску Британією процесу виходу з Євросоюзу. Схожа проблема уже назрівала в Греції (грекх), Франції (фрехії), Польщі (Рохії). Однак, саме Велика Британія, яка і так мала ряд поступок з боку ЄС, першою в історії Союзу пішла далі публічних заяв та скористалася можливостями, передбаченими ст. 50 Договору про Європейський Союз. [1] Вгрехії; - доволі складна процедура зважаючи не лише на відсутність політичних прецедентів, а й на нездатність сторін домовитися про умови та строки. Дії Британії створюють враження неготовності залишити об'єднання, проте в той же час неможливість відмовитися від наміченого курсу. Якщо Вгрехії усе ж таки відбудеться, він боляче вдарить як по Британії, так і по ЄС.

Європейський Союз переживає нелегкі часи. Здатність лідерів держав та євробюрократів почути запити суспільства і правильно відреагувати на них - задача номер один, яка допоможе врятувати Європу. Як наголошує в своїй промові Дж. Сорос, реформа має відбутися знизу [4], це має бути реформа взаємоповаги, яка дасть можливість державам обирати комфортні умови співпраці. У питанні міграційної реформи Дж. Сорос переконаний: «завжди виступав за те, щоб розподіл біженців по Європі був цілком добровільним. Держави-члени не повинні примусово приймати біженців, яких вони не хочуть, а біженців не слід змушувати осідати в країнах, куди вони не хочуть» [4]. Нещодавно Е. Макрон виступив із закликом реформування Шенгенської зони. Він наголосив, що це важливий крок, навіть якщо це означатиме, що до Шенгенської зони увійде менша кількість держав. За словами французького президента у Шенгені не має бути країн, які «виступають за свободу пересування, але не хочуть розділяти відповідальність і охороняти спільні кордони» [2]. Про проблеми, під впливом яких назрівала необхідність реформи Європи, почали говорити, однак жодного плану в ЄС досі розроблено не було. Але саме від

швидкості та правильності цих змін залежатиме майбутнє ЄС. Безумовно Європейський Союз має залишатися потужною площадкою співробітництва держав Європи. Проте, норми цієї співпраці мають змінюватися відповідно до запитів суспільства та світового порядку денного. Європа має пам'ятати про те, що разом - вона сильніша, проте водночас має враховувати інтереси та поважати суверенітет кожної держави.

Список використаних джерел:

1. Договір про Європейський Союз [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029 (дата використання 28.04.2019)
2. Макрон заявив, що Шенгенська зона не працює, і запропонував її переформатувати [електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://gordonua.com/ukr/news/worldnews/-makron-zajaviv-shcho-shengenska-zona-ne-pratsjuje-i-zaproponuvav-jiji-pereformatuvati-916830.html> (дата використання 28.04.2019)
3. Мировой финансовый кризис в постсоветских странах: национальные особенности и экономические последствия / Под общ. ред. Л. Б. Вардомского. - Москва: ИЭ РАН. - 2009. - 385 с.
4. Як врятувати Європу: стаття Сороса про нову фінансову кризу та про майбутнє ЄС [електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/05/31/7082433/> - (дата використання 28.04.2019).